

GEODEZIJA KROZ PRAKSU I STUDIJ. — IZLOŽBA U SARAJEVU

Za ovogodišnju skupštinu Društva geodetskih inženjera i geometara NR BiH, Uprava društva je odlučila da se organizuje izložba geodetske djelatnosti, kako bi se pokazala primjena geodezije u praksi.

Izložba je priređena u auli Tehničkog fakulteta u Sarajevu i bila je otvorena od 18—21 marta o. g.

Ukupna površina pano-a za izlaganje iznosila je nešto preko 100 m².

Radove su izložili: Geodetska uprava NR BiH., Geodetska tehnička škola, Geodetski otdjel GNO-a, te preduzeća: Energoinvest, Poljoprojekt, Za-

vod za geološka istraživanja, Geoistra-ge (svi iz Sarajeva), kao i kartografsko preduzeće »Geokarta« iz Beograda.

Geodetska uprava je izložila jedan dio elaborata, prvog — grafičkog premjera Bosne i Hercegovine, izvršenog od strane bivše Austro-ugarske monarhije u vremenu od 1880—1884 g., a od novog premjera karte trigonometrijske mreže i preciznog nivelmana, skice detalja i planove nekih varoši. Veći dio njihovih eksponata posvećen je izlaganju radova pod nazivom:

»Od fotografije do plana«

gdje je zorno prikazan najsavremeniji način premjera i izrade planova i karata — aerofotogrametrija.

Izložen je i jedan katastarski operat izraden na osnovu pomenutog novog premjera.

Na izložbi su instrumenti i geodetski pribor bili vrlo malo zastupljeni. Razlog zato je mala površina izložbenog prostora, kao i nemogućnost potpunog osiguranja instrumenata, jer se u vrijeme održavanja izložbe normalno odvijala nastava na Tehničkom fakultetu.

Jedino je Geodetska uprava izložila nešto instrumenata: mali geodetski sto sa gledačom, te po jedan instrument za triangulaciju, preciznu i običnu tahimetriju, stereoskop i planimetre.

Uz ove radove bio je izložen i stalak sa perom za izvlačenje izohipsa, kao i prototip nivelmanske letve za direktno očitavanje kota tačkaka kod detaljnog nivelmana, geometra Lalović Vladimira.

Geodetska škola je izložila neke grafičke radove učenika, te pismene zadatke, elaborate kao i diplomske radove iz pojedinih predmeta: matematike, S—H jezika, primijenjene geodezije, trasiranja, nacrtne geometrije, geodetskog računanja i kartografije. Zatim album slika sa terenskih praktičnih radova učenika. Izložen je i jedan broj lista »Mladi geodeta« koji povremeno izdaje aktiv NO Geodetske tehničke škole.

Obzirom na mogućnosti škole, izloženo je vrlo malo, a naročito je bio slabo zastupljen vanškolski rad učenika kroz klubove Narodne tehnike, dramske, fiskulturne i drugih sekcija, koji je veoma bogat. Geodetska škola u Sarajevu ima vjerovatno najopremljeniji kabinet učila u državi, i to je, bar putem fotografija trebalo nekako i prikazati.

Iz datih podataka o školi (samo, nažalost, mjesto vidljivo, kaligrafski, krupno ispisanim tekstom, podaci su bili otkucani pisaćom mašinom na listu hartije, te prema tome i neuočljivi) vidi se da je od nekad male škole, ista sada prerasla u veliku školu sa 400 učenika. U vremenu od 1945—1951 g. na ovoj školi je diplomiralo oko 120 geometara, a od 1952 do zaključno 1959 g. 463 geometara.

Kolika je briga narodnih vlasti o školi može se zaključiti po tome što je u 1958 i 1959 g. na ime investicija (samo za opremu — učila) dato školi preko 24.500.000 dinara.

Nakon Oslobođenja škola je imala samo jednog inženjera, jednog profesora i 5 geometara kao stalni nastavnici kadar, a danas već ima 6 inženjera, 4 profesora i 5 geometara za stalne nastavnike.

Izloženi nastavni plan pokazuje da su čaci ove škole preopterećeni nastavom — sve tri godine imaju po 40 časova nastave nedjeljno.

Uz izložbeni prostor Geodetske škole, izložen je i jedan dio elaborata ispitivanja deformacija terena u gradu Tuzli, koje već nekoliko godina permanentno izvodi ing. Fathulah Small-

begović, direktor Geodetske tehničke škole, uz saradnju stručnih nastavnika škole.

U buduću, na sličnim izložbama, ovakve radove bi trebalo dati u znatno krupnijem mjerilu i sa nekim crtežima u perspektivnom izgledu, kako bi i onaj veći dio posjetioca izložbe, nestručnjaka, lakše shvatio o kakvom se delikatnom zadatku radi.

Poljoprojekt je izložio planove ispitivanja tla i dubine treseta na nekim poljoprivrednim dobrima, kao i planove hidrotehničkih riješenja odvodnjavanja i navodnjavanja nekih poljoprivrednih dobara.

Energoinvest je izložio elaborate HE Trebišnjica, HE Dubrovnik, HE Jajce, HE Tikveš, TE Kakanj, kao i elaborat ispitivanja deformacija na brani HE Jablanica.

Svi ovi radovi i brojne fotografije, kao i dvije makete (inače jedine makete na izložbi), efektno djeluju na posmatrača svojom tehničkom i umjetničkom izradom. Vidi se da izlagači nisu žalili truda u pripremanju za izložbu.

Zavod za geološka istraživanja izložio je planove i blok-diagrame nekih ugljunosnih bazena.

Preduzeće »Geostrage« iz Sarajeva izložilo je situacione planove i blok diagrame nekih ugljenih revira kao i planove bušotina kod hidrografskih ispitivanja nekih kraških područja.

Preduzeće »Geokarta« iz Beograda dobilo je velik dio izložbenog prostora. Izloženi su planovi katastarskog premjera dobiveni graviranjem, situacioni planovi nekih varoši, državna karta 1:5 000 (Bečej — 25) terenski original, kartografski original i reprodukcije na hameru, paus papiru i na astralonu, nekoliko vrsta raznih specijalnih karata za potrebe raznih privrednih ustanova kao: pedološke karte Vojvodine i nekih riječnih slivova, karte izohijeta, automobilske karte, poštanske karte i dr. Zidne karte FNRJ i nekih kontinenata, reljefne karte u plastičnoj masi, album karata cijelog svijeta, album u kome je prikazan proces izrade jedne karte, kao i drugih raznih karata koje »Geokarta« izrađuje i reprodukuje.

Nakon ovog sumarnog iznošenja šta je sve izloženo, potrebno je napomenuti da je posjeta izložbi bila jako velika. Ovome je svakako doprinijelo

mjesto izlaganja — centar Sarajeva, a nešto i mala propaganda putem radija i novina kao i ukusnog reklamnog pano-a za izložbu pred zgradom Tehničkog fakulteta.

Knjiga utisaka daje interesantne podatke o uspjehu i još više o potrebi češćih ovakvih izložbi. Iz tih kratkih upisanih utisaka vidimo, da čak ni intelektualci, stručnjaci drugih struka, nisu dovoljno upućeni gdje se sve primjenjuje geodezija.

Citiram neke utiske:

»Ova uspješna izložba zorno prikazuje od kolikog su značaja solidne geodetske podloge za čitav niz privrednih djelatnosti. Sa izložbama treba nastaviti jer još ima dosta djelatnosti gdje su geodetske podloge neophodne u radu a ovdje nisu dovoljno istaknute.« Ing. J. Š.

»Inko je ovo jedan dio onoga što je naša geodetska struka dala zajednici, ipak ova izložba pokazuje ogroman napredak geodetske struke i sasvim posebno izvanredno važan udio u razvoju naše zemlje. Pokazani eksponati su za svaku pohvalu. Želim geodetskoj struci daljnje uspjehe.« R. J.

»Ova izložba pomogla mi je da potpunije saznam o ulozi geometara u privredi naše zemlje.«

Apsolvent Ekonomije.

»Ovo je prva geodetska izložba koju sam imao prilike da vidim. Nisam zaista verovao da se na izložbi ovakvog karaktera mogu da vide tolike bogate kolekcije interesantnih podataka, koje za svako tehničko lice predstavljaju događaj, u punom smislu riječi.«

Dr. ing. J. H.

red. prof. Univerziteta

Jedan posjetilac nakon pohvale izložbi piše:

»Da su se i ranije priređivale ovakve izložbe i ja bih danas bio geometar.«

Izložba nije obuhvatila primjenu geodezije još kod mnogih ustanova kao na primjer kod: trasiranja putova željeznica, trasiranja dalekovoda, žičara, primjenu geodetskih radova kod udnika itd.

Uspjeh prve ovakve izložbe, organizovane bez ikakvog iskustva, bez materijalnih sredstava, pa i onog najvažnijeg — svojih prostorija, pokazala je da se isplatio trud oko njenog organizovanja i da bi trebalo svake go-

dine prilikom godišnjih skupština društva prirediti ovakvu izložbu.

Izložba je nadalje pokazala kakav bi tek njen efekat bio da postoji neka vlastita izložbena prostorija — bilo u budućem Domu inženjera i tehničara, ili u zgradi Geodetske uprave, koja će se vjerovatno u dogledno vrijeme i izgraditi. U tom bi se slučaju mogao izložiti i veći broj radova i instrumenata.

Izložba je nadalje pokazala da bi, bilo Geodetska uprava, bilo Geodetska škola, trebala da oformi jednu svoju maketarnicu. U tome bi slučaju naprimjer elaborat neke trase dalekovoda, ili žičare, puta ili željezničke pruge, bio mnogo efektivniji — pored elaborata bi bio reljef terena sa stubovima dalekovoda (žičare), odnosno maketa jednog dijela puta, željezničke pruge i t. d. Koliko bi ovakve makete u zimskom periodu koristile učenicima Geodetske škole, nije potrebno ni naglašavati.

Ovom bi prilikom morali odati priznanje preduzećima: Energoinvest, Zavodu za geološka istraživanja, Geostragama, Poljoprojektu, koji su novčanu pomogli ovu izložbu i time stvarno omogućili njeno održavanje.

Zahvalnost dugujemo i preduzeću »Geokarta« koje je poslalo svog iskusnog stručnjaka geometra radi aranžiranja njihovog odjela i koji je ostao na izložbi radi davanja potrebnih uputa kroz sva tri dana održavanja izložbe.

Posebnu zahvalnost dugujemo Upravi Tehničkog fakulteta, koja nam je ustupila svoju aulu i eksponate za izložbu, a i prilikom održavanja predavanja naše je društvo kod njih uvijek naišlo na razumijevanje.

Na kraju ovog prikaza dodao bih da je od strane više članova društva, pa i nečlanova, postavljeno pitanje, zašto je izložba trajala svega tri dana.

A. Salihović

SASTANAK STALNOG KOMITETA MEĐUNARODNE FEDERACIJE GEOMETARA U BRUXELLESU

Godišnji sastanak Stalnog Komiteta FIG-a održao se ove godine u Bruxellesu od 24—29 juna.

Ovaj je sastanak već održan pod rukovodstvom novog biroa, koji je za naredni period do novog kongresa u rukama austrijskih kolega. Sastanku

je prisustvovalo četrdesetak oficijelnih delegata 15 od 20 članica ove federacije, stanoviti broj gostiju, a kao promatrači delegati Maroka.

Jedan dio dnevnog reda ovog sastanka obuhvatio je tekuća pitanja, koja se inače raspravljaju na svakom sastanku, t. j. primanje zapisnika sa prošlog sastanka, financijski izvještaj, budžet, te razna druga pitanja iz međunarodnih odnosa Federacije. Zadržat ću se samo na nekim pitanjima koja će interesirati čitaoce našeg lista.

Izdavanje tehničkog riječnika Vocabulaire international du Geometre.

U ranijim izvještajima sam već u nekoliko navrata iznio o neobičnom velikom poslu, koje je obavila I Komisija FIG-a oko izrade ovog riječnika za geodetsku struku. On je sada doživio svoju konačnu redakciju pod rukovodstvom prof. Dr. Heeg-a (Švicarska), tako da raspoložemo jednom provizornom edicijom riječnika u dvije knjige na tri jezika, koja obuhvaća sve stručne izraze, koji zadiru u našu struku.

Potrebno je sada da se taj riječnik definitivno štampa. Međutim nastale su stanovite poteškoće financijske naravi. Zahvaljujući pomoći UATI (Unija međunarodnih tehničkih asocijacija), novčanih sredstava FIG-a koji će se ostvariti doprinosom pojedinih nacionalnih organizacija, postoje najbolji izgledi da će ova publikacija uskoro izaći. Stampat će se u Holandiji.

Organizacija struke unutar zemalja zajedničkog tržišta.

Na dnevnom redu ovog sastanka bilo je pitanje priznavanja diploma i mogućnost zaposlenja stručnjaka unutar zemalja Zajedničkog tržišta (Belgije, Holandije, Italije, Luksemburga, Francuske i Zapadne Njemačke). Nakon izlaganja jednog službenog predstavnika ove organizacije i diskusije predloženo je da se unutar Komisije VII (Školstvo) formira jedna podkomisija, koja će se baviti čitavim nizom pitanja, koje treba srediti. Komisija će trebati sastaviti točan pregled školovanja, di-

ploma, uvjeta za izvođenje stručnih radova, da bi na osnovu toga sastavila stanoviti prijedlog organizaciji Zajedničkog Tržišta, koja bi trebala riješiti ovo pitanje zaposlenja stručnjaka unutar ovih zemalja. Iako ova pitanja interesiraju samo stanoviti manji broj zemalja, koje pripadaju Zajedničkom Tržištu, ipak će to biti interesantan i koristan rad FIG-a u cilju objedinjavanja profesije.

Kongres u Beču i budući sastanci.

Slijedeći Kongres FIG-a trebao se održati 1961. godine u Beču. Međutim austrijsko je društvo zamolilo odgodu uslijed stanovitih poteškoća, koje mu onemogućavaju da organizaciju Kongresa ostvari u 1961. god. Stalni Komitet je dao svoj pristanak da se Kongres u Beču odgodi za 1962. Uslijed toga će se slijedeći sastanak Stalnog Kamiteta u 1961. godini održati u Bernu.

Međutim održavanje slijedećeg Kongresa ne će time biti poremećeno, jer će se 1965. godine on redovito održati u Rimu. Engleski delegat je izrazio želju da se prilikom 100 godišnjice Royal Institution of Chartered Surveyors održi Kongres FIG-a u Londonu 1968. Time će se donekle poremeliti red održavanja Kongresa, ovog puta će to biti svake treće godine.

Raspravljalo se još o brojnim pitanjima, kao o radu stalnih komisija Federacije, o pripremama za slijedeći kongres t. j. nacionalnim izvještajima, o izmjeni predsjednika stalnih komisija, o periodičkoj publikaciji Federacije i t. d.

Ovaj kratak pregled rada Komiteta ne bi bio potpun, ako se ne spomenu brojni prijemi i ekskurzije, koje su organizirali belgijski kolege u Antverpenu, Gand, Bruges, Ostende, Liège. Sve je to doprinijelo, još većem zbliznjenju delegata i jednoj prijatnoj, prirodnoj i intimnoj atmosferi. Belgijskim kolegama treba čestitati na onako savršenoj organizaciji i brizi da se svaki delegat što prijatnije osjeća.

Janković